

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิทยุกระจายเสียง ได้นำมาใช้ประโยชน์สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ มากมาย การศึกษาเป็นอีกด้านหนึ่งที่วิทยุกระจายเสียงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสื่อที่เข้ามามีส่วนช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หลายประเทศทั่วโลกได้นำวิทยุกระจายเสียงมาใช้เพื่อให้บริการด้านการศึกษา เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส แคนาดา สวีเดน เยอรมัน ออสเตรเลีย หรือประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย อินเดีย เนปาล และประเทศไทย เป็นต้น หลายประเทศดังกล่าวต่างเห็นความสำคัญของวิทยุกระจายเสียงในการจัดการด้านการศึกษา ซึ่งหากมองด้วยภาพรวมแล้วจะพบว่าประเทศต่างๆ มีจุดมุ่งหมายในการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาอยู่สองประการกว้างๆ คือ ประการแรกใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน ซึ่งเป็นการให้การศึกษาแก่คนทุกวัยเพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านให้ข่าวสาร เหตุการณ์ ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การแนะนำอาชีพ ตลอดจนความรู้รอบตัวทุกชนิดที่คนทั่วไปสนใจและควรรู้ และประการที่สองใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาโดยตรง โดยการส่งรายการต่าง ๆ ที่เป็นบทเรียนไปยังผู้เรียน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือครูในฐานะเป็นอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนชนิดหนึ่ง

สำหรับวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในประเทศไทย ได้มีการริเริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาในครั้งนั้น คือ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เหตุผลของการก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ คือ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง การก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงดังกล่าว ได้รับการอนุมัติความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อ เดือนสิงหาคม 2496 โดยใช้ชื่อสถานีว่า “สถานีวิทยุศึกษา” หรือใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Education Broadcasting Station of Thailand” โดยได้วางวัตถุประสงค์สถานีฯ ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นสื่อแจ้งข่าวสารและ กิจกรรมต่างๆ ในราชการของกระทรวงศึกษาธิการ และครุสภา
2. เพื่อเผยแพร่วิทยาการแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป
3. เพื่อจัดการสอนวิชาเฉพาะบางอย่างที่จำเป็นแก่นักเรียนและประชาชน
4. เพื่อส่งเสริมการอาชีวศึกษา การพลศึกษา การลูกเสือ และกิจการกาชาด
5. เพื่ออบรมจิตใจพลเมืองและนักเรียนในด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม
6. เพื่อให้นักเรียน ครูและบุคคลที่สนใจในการศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ศิลปะ และวิทยาการทางวิทยุกระจายเสียง

“สถานีวิทยุศึกษา” เริ่มทดลองออกอากาศเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2497 โดยระยะแรกห้องออกอากาศและเครื่องส่งตั้งอยู่ที่ วิทยาลัยเทคนิคทุ่งมหาเมฆ ออกอากาศทุกวันจันทร์ – เสาร์ กระจายเสียงเวลา 18.00 – 20.00 น. และ วันอาทิตย์กระจายเสียงเวลา 16.00 – 20.00 น. รวมสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง โดยใช้เครื่องส่งที่ วิทยาลัยเทคนิคประกอบขึ้นเองซึ่งมีกำลังส่ง 500 วัตต์ ใช้ความถี่คลื่นยาว 1160 กิโลไซเคิล และ คลื่นสั้น 11.6 เมกะไซเคิล ซึ่งในปี พ.ศ. 2499 มีการเพิ่มกำลังส่งเป็น 2 กิโลวัตต์ โดยเวลา การกระจายเสียงให้ถือเป็นการทดลองไปก่อนเป็นเวลา 4 ปี

หลังจากตั้งสถานีวิทยุศึกษาขึ้นแล้วนั้น ฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ก็ ประารถนาที่จะนำวิทยุกระจายเสียงเข้ามาเป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน ในปีการศึกษา 2501 จึงได้มีการทดลองใช้วิทยุเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยใช้ชื่อว่า “รายการวิทยุ โรงเรียน” ดังนั้นสถานีวิทยุศึกษาจึงได้แบ่งการจัดรายการเป็น 2 ภาค คือ

1. ภาควิทยุเพื่อการศึกษาประชาชน เพื่อนำเสนอความรู้และสาระบันเทิงแก่ ประชาชนทั่วไป

2. ภาควิทยุโรงเรียน เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2520 สถานีวิทยุศึกษาดำเนินการออกอากาศรายการ ทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้นเรื่อยมา

ในระหว่างนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้มีการพยายามศึกษาถึงการขยายสถานีวิทยศึกษาให้กว้างขวางออกไปได้ทั่วประเทศ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2520 ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร กระทรวงศึกษาธิการ โดยนายภิญโญ สาธร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอโครงการขยายวิทยุกระจายเสียงและสื่อการศึกษา ต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยมีเหตุผลว่า ในการพิจารณาโครงการพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 4 ในรัฐบาลชุดที่แล้วมานั้น (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี) กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอ “โครงการขยายสื่อมวลชนเพื่อการศึกษา” อันมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดตั้งเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษา และรายการอุปกรณ์และสร้างห้องผลิตรายการโทรทัศน์รวมอยู่ด้วย เมื่อเสนอโครงการดังกล่าวต่อธนาคารโลก ธนาคารโลกไม่เห็นด้วยในหลักการจัดวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โครงการนั้นจึงต้องระงับไป

ดังนั้นเมื่อได้มีการเปลี่ยนรัฐบาลแล้ว กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่าวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้เข้าถึงประชาชนทั่วประเทศได้เป็นอย่างดี ทั้งเป็นการดำเนินการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันด้วย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้รื้อฟื้นโครงการดังกล่าวแล้วนั้นขึ้นมาพิจารณาใหม่ โดยตั้งงานด้านโทรทัศน์เพื่อการศึกษาออก มีแต่เพียง “โครงการขยายวิทยุกระจายเสียงและสื่อการศึกษา พ.ศ. 2521 - 2524” โครงการใหม่นี้เมื่อเสนอให้ธนาคารโลกพิจารณา ก็ได้รับการพิจารณาด้วยดี มีทางที่จะได้รับความเห็นชอบจากธนาคารโลก แต่ธนาคารโลกมีเงื่อนไขในการที่จะพิจารณารับโครงการนี้ว่า กระทรวงศึกษาธิการจะต้องจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเครือข่ายของตนเองขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เสนอคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์พิจารณาโครงการตั้งเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงดังกล่าวแล้ว โดยอ้างเหตุผลและ ความจำเป็นว่า ถ้ากระทรวงศึกษาธิการจะให้บริการด้านการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงครอบคลุมได้ทั่วประเทศ จำเป็นจะต้องมีเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษา คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์พิจารณาแล้วมีมติไม่เห็นชอบด้วยเพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนต่อการขยายงานบริการวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์

อย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาธิการยังมีความเห็นอยู่ว่า หากกระทรวงศึกษาธิการจะขยายโครงการการศึกษาออกโรงเรียนให้กว้างขวางออกไป ตามนโยบายของรัฐบาลแล้ว ย่อมมีความจำเป็นที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษา และมีความเห็นว่าหากมีเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาแห่งชาติในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ก็จะสามารถดำเนินงานในระดับกระทรวง โดยให้มีคณะกรรมการควบคุมนโยบายและประสานงานขึ้น ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน อธิบดีกรมที่

เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษาธิการเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ ถ้าทำได้ เช่นนี้ก็เชื่อว่าจะประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ได้ ไม่กระทบกระเทือนต่อการขยายงานบริการวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการ 3 ข้อ ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบในหลักการของโครงการขยายวิทยุกระจายเสียงและสื่อสารศึกษา พ.ศ. 2521 - 2524
2. ให้กระทรวงศึกษาธิการมีเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
3. ให้มีคณะกรรมการควบคุมนโยบาย และประสานงานเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาแห่งชาติ

ดังนั้นในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2520 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ในด้านของกรมประชาสัมพันธ์นั้น ได้เตรียมการวางแผนทางจัดตั้งโครงการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาขึ้นเช่นกัน ในช่วงของการดำเนินงานแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) โดยเรียกชื่อโครงการในระยะเริ่มต้นว่า "โครงการวิทยุเครือข่าย 2 เพื่อการศึกษา" มีจุดมุ่งหมายที่จะสนับสนุนและให้บริการในด้านการศึกษาโดยเฉพาะ ในขณะที่เตรียมจัดทำโครงการดังกล่าว เพื่อจัดส่งให้สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาอยู่นั้น ก็ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รายการ 2 ซึ่งให้การสนับสนุนด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษากับมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้นโดยเฉพาะ

จากการที่ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ และกรมประชาสัมพันธ์ ต่างก็มีโครงการเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาด้วยกันทั้งคู่ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติจึงเสนอแนะให้ทั้งสองหน่วยงานหารือและตกลงกันในรายละเอียด ดังนั้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2520 ทั้งสองหน่วยงานดังกล่าวจึงมีการประชุมหารือรวมทั้งตกลงในหลักการว่า กรมประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบด้านการส่งกระจายเสียง และกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบผลิตรายการเพื่อการศึกษา

ต่อมาเมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2521 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมประชาสัมพันธ์ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้

เพื่อร่วมกันพิจารณาโครงการให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งพิจารณาแหล่งเงิน เพื่อดำเนินการต่อไป

ซึ่งต่อมาในวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2522 คณะรัฐมนตรีได้ประชุมพิจารณาเกี่ยวกับ โครงการเงินยืมเพื่อพัฒนาการศึกษาโครงการ 5 จากธนาคารโลก และลงมติอนุมัติให้ยืมเงินจาก ธนาคารโลกได้ 6 โครงการ คือ 1. โครงการวิทยุเครือข่าย 2. โครงการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา 3. โครงการศูนย์ฝึกอาชีพ 4. โครงการวิทยาลัยข้าราชการพลเรือน 5. โครงการสถาบัน ผู้บริหารการศึกษา 6. โครงการวิจัยเพื่อกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา

ซึ่งจากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการวิทยุเครือข่าย 2 เป็นหนึ่งใน โครงการเงินยืมเพื่อพัฒนาการศึกษาโครงการ 5 จากธนาคารโลก ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ และ กรมประชาสัมพันธ์ จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อการศึกษา (สถานีวิทยุกระจายเสียงเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา) เพื่อเสนอต่อธนาคารโลก ซึ่ง โครงการนี้จะดำเนินการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบเครือข่าย เพื่อให้สามารถกระจาย เสียงได้ร้อยละ 90 ของพื้นที่ประเทศไทย และได้กำหนดไว้ในช่วงของการดำเนินงานแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งนี้ จะใช้ กระจายเสียงรายการเพื่อการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และให้ถือว่า รายการข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศเป็นรายการที่เป็นการศึกษาด้วย โดยมอบหมายให้ กรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบด้านการส่งกระจายเสียง และกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบด้าน รายการการศึกษา โดยกรมวิชาการ จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาโดยตรงและให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการให้บริการด้านรายการด้วย ซึ่งโครงการนี้ ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อยในขั้นสุดท้าย โดยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ สาขาต่างๆ จากธนาคารโลกและฝ่ายไทย

ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้แต่งตั้งผู้แทนไทยเดินทางไปเจรจา รายละเอียดขั้นสุดท้ายที่สำนักงานใหญ่ธนาคารโลก ระหว่างวันที่ 19 – 23 มีนาคม พ.ศ. 2522 สรุปผลการเจรจา คือ ธนาคารโลก (สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ) อนุมัติให้รัฐบาลไทยยืม เงินจำนวน 35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 700 ล้านบาท) โดยไม่เสียดอกเบี้ย แต่เสีย ค่าธรรมเนียมบริการ 0.75 % กำหนดเวลาผ่อนชำระหนี้ 50 ปี มีระยะเวลาปลอดหนี้ 10 ปี

วันที่ 10 เมษายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลังดำเนินการกู้ยืม เงินธนาคารโลก และให้สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณสมทบในแต่ละปี ภายในวงเงิน 700

ล้านบาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของโครงการประมาณ 1,400 ล้านบาท การลงนามในสัญญากู้เงินจากธนาคารโลกได้กระทำกันเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2522 ที่กรุงวอชิงตัน โดย ฯพณฯ เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงวอชิงตัน (นายกลศ วิเศษสุรการ) ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขการดำเนินงานคือ เริ่มดำเนินงานโครงการเดือนตุลาคม 2522 วันสิ้นสุดโครงการ 30 มิถุนายน 2527 กำหนดปิดโครงการ 30 มิถุนายน 2528 รวมระยะเวลาดำเนินงานโครงการประมาณ 5 ปี

สำหรับโครงการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น มีค่าใช้จ่ายประมาณการทั้งสิ้น 20.991 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 419.82 ล้านบาท โดยที่จำแนกเป็นเงินยืมประมาณ 247.42 ล้านบาท และเงินสมทบประมาณ 172.4 ล้านบาท (ไม่รวมงบสำรอง) และในการดำเนินงานสถานีวิทยุ-กระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาโครงการวิทยุเพื่อศึกษานี้ได้กำหนดได้มีการกำหนดแผนกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างอาคารที่ทำการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา 1 หลัง
2. จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครื่องข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา
3. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การพิมพ์ และเครื่องสำเนาเทปสำหรับรายการวิทยุเพื่อการศึกษา ซึ่งผลิตโดยกรมการฝึกหัดครู และกรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. การจัดหาความช่วยเหลือทางวิชาการ ทั้งในด้านผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญภายในประเทศ ทุนการศึกษา ฝึกอบรม และดูงานในด้านต่าง ๆ ความต้องการของแต่ละหน่วยงาน เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ 9 คน เป็นเวลา 8 คน/ปี ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ 9 คน เป็นเวลา 12 คน/ปี ทุนการศึกษา และฝึกอบรมจำนวน 61 ทุน เป็นเวลา 23 คน/ปี ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 – 2527

ในส่วนของอาคารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษานั้นได้วางแผนไว้คือจะมีห้องผลิตรายการวิทยุ รวม 5 ห้อง พร้อมห้องควบคุมประจำแต่ละห้อง พร้อมทั้งวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนจัดหาเครื่องรับวิทยุและวิทยุเทป แจกจ่ายให้โรงเรียนสำหรับรับฟังรายการวิทยุโรงเรียน (เดิมศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษานั้นตั้งอยู่ในบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาจึงย้ายที่ทำการอยู่ที่อาคารถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี ในปัจจุบัน)

สำหรับการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครื่องข่ายที่ 2 เพื่อศึกษานั้น ได้วางแผนสร้างสถานีในระบบเครือข่ายโดยใช้สถานีกรุงเทพเป็นสถานีแม่ข่าย ซึ่งสามารถกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 90 ของพื้นที่ประเทศไทย จำนวน 11 สถานี ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.1

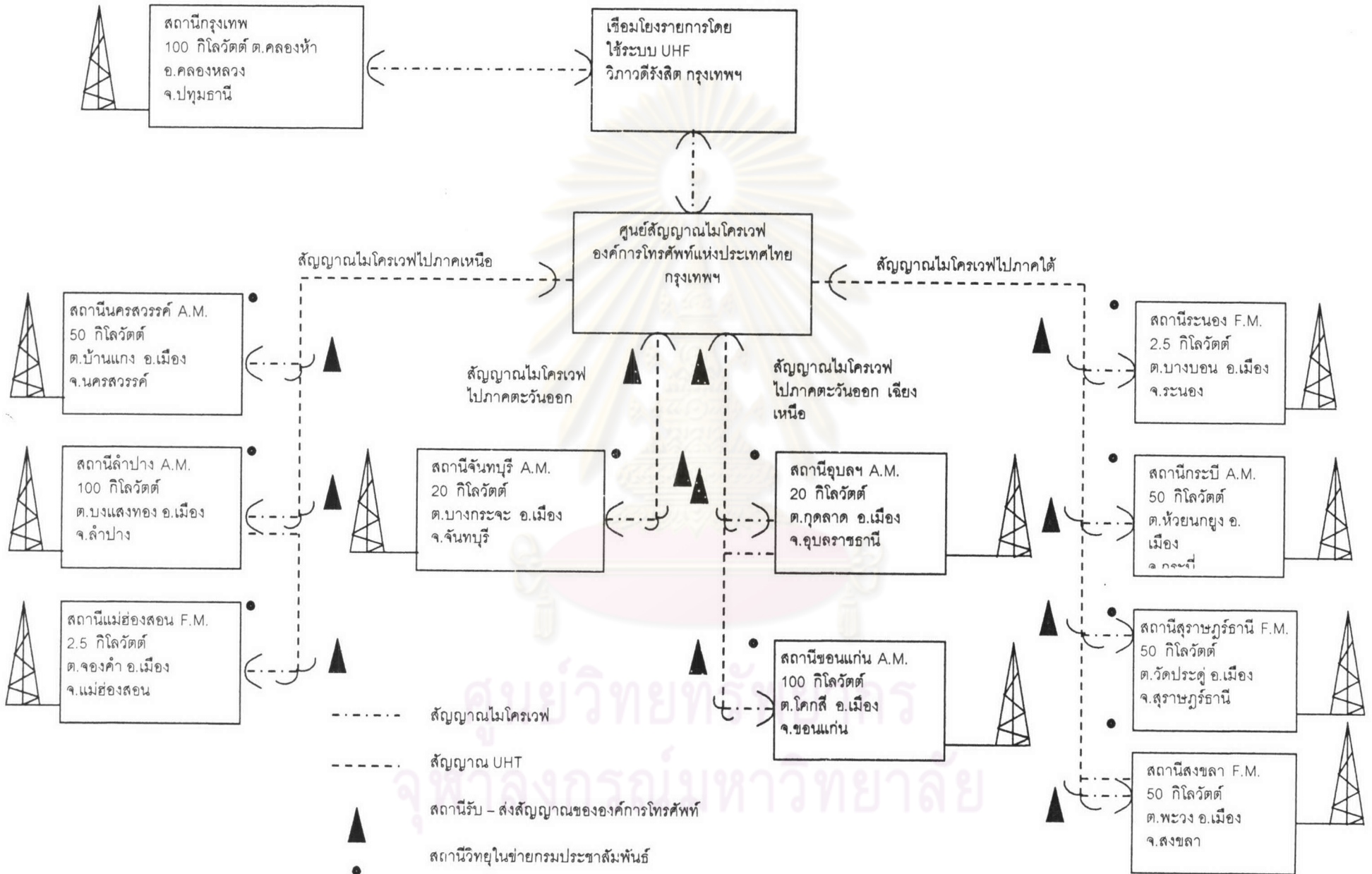

สำหรับการกระจายเสียงนั้นจะออกอากาศรายการการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ จากห้องส่งกระจายเสียงแม่ข่ายในอาคารสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ (สำหรับรายการวิทยุโรงเรียนจะออกอากาศจากอาคารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาไปเข้าเครื่องส่ง ของกรมประชาสัมพันธ์ ที่ถนนวิภาวดีรังสิต) โดยส่งสัญญาณด้วยระบบ UHF ไปยังอาคารสถานีกรุงเทพฯ และขณะเดียวกันส่งสัญญาณ UHF ไปยังศูนย์โทรคมนาคมขององค์การโทรศัพท์ที่สะพานขาว เพื่อส่งสัญญาณโดยระบบไมโครเวฟไปยังสถานีวิทยุเครือข่ายในต่างจังหวัดทั้ง 10 แห่ง โดยมีระบบการเชื่อมโยงรายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1.1

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1.1 แสดงระบบการเชื่อมโยงรายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา (พ.ศ. 2528)

ส่วนการดำเนินงานการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา โดยมีสถานีแม่ข่าย (สำนักงานกลาง) อยู่ในกรุงเทพมหานคร และสถานีเครือข่ายอีก 10 สถานี กระจายตามอยู่ตามภูมิภาค ซึ่งได้แก่ ภาคเหนือ 2 จังหวัด คือจังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคกลาง 1 จังหวัดคือ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคตะวันออก 1 จังหวัดคือที่จังหวัดจันทบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด ที่จังหวัดขอนแก่น และอุบลราชธานี และภาคใต้ 4 จังหวัดคือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา กระบี่และระนองนั้น ได้ดำเนินการโดยแบ่งระยะเวลาการดำเนินงานเป็นสองระยะ คือ

ระยะแรก (ปีงบประมาณ 2523 – 2525) จัดตั้ง 6 สถานี คือ ที่กรุงเทพฯ ลำปาง ขอนแก่น ขนาดกำลังส่ง 100 กิโลวัตต์ ในระบบ เอ.เอ็ม. ที่สุราษฎร์ธานี สงขลา ขนาดกำลังส่ง 50 กิโลวัตต์ ในระบบ เอ.เอ็ม และที่อุบลราชธานี ขนาดกำลังส่ง 20 กิโลวัตต์ในระบบ เอ.เอ็ม

ระยะที่สอง (ปีงบประมาณ 2524 – 2526) จัดตั้ง 5 สถานี คือ ที่นครสวรรค์ และกระบี่ ขนาดกำลังส่ง 50 กิโลวัตต์ ระบบเอ.เอ็ม ที่จันทบุรี ขนาดกำลังส่ง 20 กิโลวัตต์ ระบบ เอ.เอ็ม. ที่ระนอง และแม่ฮ่องสอน ขนาดกำลังส่ง 2 กิโลวัตต์ ระบบ เอฟ.เอ็ม

รุ่นที่	ระยะเวลา พ.ศ.	สถานี	ระบบ (ความถี่)	จำนวน ห้องผลิต รายการ ประจำภาค	จำนวน สถานี	กำลังส่ง (kw)	ประชากร ในรัศมี ครอบคลุม
1	2523 – 2525	กรุงเทพฯ ลำปาง ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี สงขลา อุบลราชธานี	A.M.(1467KHz) A.M.(549KHz) A.M.(621KHz) A.M.(1242KHz) A.M.(558KHz) A.M.(711KHz)	3	6	100 100 100 50 50 20	70%
2	2524 – 2526	นครสวรรค์ กระบี่ จันทบุรี ระนอง แม่ฮ่องสอน	A.M.(936KHz) A.M.(963KHz) A.M.(927KHz) F.M.(105.75MHz) F.M.(102MHz)	-	5	50 50 20 2 2	20 %

รวมทั้งสิ้น	3	11	3 x 100 4 x 50 2 x 2 2 x 20	90%
-------------	---	----	--------------------------------------	-----

ตารางที่ 1.1 การก่อสร้างและการกระจายเสียงของสถานีวิทยุเครือข่ายที่ 2

ในด้านการเตรียมการในเรื่องการดำเนินงานเครือข่าย 2 เพื่อการศึกษาเพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานี ซึ่งกำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับธนาคารโลกในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดรายการ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการใช้สถานีวิทยุกระจายเสียงเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 127/2523 ลงวันที่ 2 กันยายน 2523 และเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2524 ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาการใช้สถานีวิทยุกระจายเสียง เครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา ครั้งที่ 2/2524 จึงมีมติออกระเบียบให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

1.1 รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา หมายถึง ประเภทเนื้อหา และข้อความของรายการที่ส่งวิทยุกระจายเสียง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และวิทยฐานะแก่ประชาชนทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนทุกระดับ

1.2 รายการถ่ายทอดข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

1.3 รายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา ประกอบด้วยรายการประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

รายการวิทยุโรงเรียน

รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุไปรษณีย์

รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์

รายการสอนของมหาวิทยาลัยเปิด

รายการส่งเสริมการเกษตร

รายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

รายการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้ทั้งนั้นได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบดำเนินงานตามระเบียบ
ดังต่อไปนี้

2.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา
รับผิดชอบในการส่งกระจายเสียงรายการทุกรายการ รวมทั้งรายการถ่ายทอดข่าวจากสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

2.2 ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบการ
ผลิตรายการวิทยุโรงเรียน

2.3 งานการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ กองปฏิบัติการ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบการผลิตรายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์

2.4 ศูนย์การเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์ กองส่งเสริมวิทยฐานะ
ครู กรม การฝึกหัดครู รับผิดชอบการผลิตรายการ เสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์

2.5 ศูนย์บริการการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รับผิดชอบการผลิตรายการสอนของมหาวิทยาลัยเปิด

2.6 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบการผลิต
รายการส่งเสริมการเกษตร

2.7 กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบการผลิต
รายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

2.8 ให้กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาการใช้สถานีวิทยุ-
กระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา ตรวจสอบให้การปฏิบัติเป็นไปตาม
ระเบียบนี้

ในปีการศึกษา 2526 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาได้
เริ่มทำการออกอากาศใน 6 สถานีแรก และในปีการศึกษา 2527 ออกอากาศเต็มรูปครบ 11 สถานี
และได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2528 โดยได้ดำเนินการส่งกระจาย
เสียงอย่างต่อเนื่องวันละ 18 ชั่วโมง 40 นาที ซึ่งมีรายการที่ออกอากาศ ดังนี้

05.00 – 05.30 น. /ทุกวัน/ รายการส่งเสริมการเกษตร

05.30 – 06.00 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์

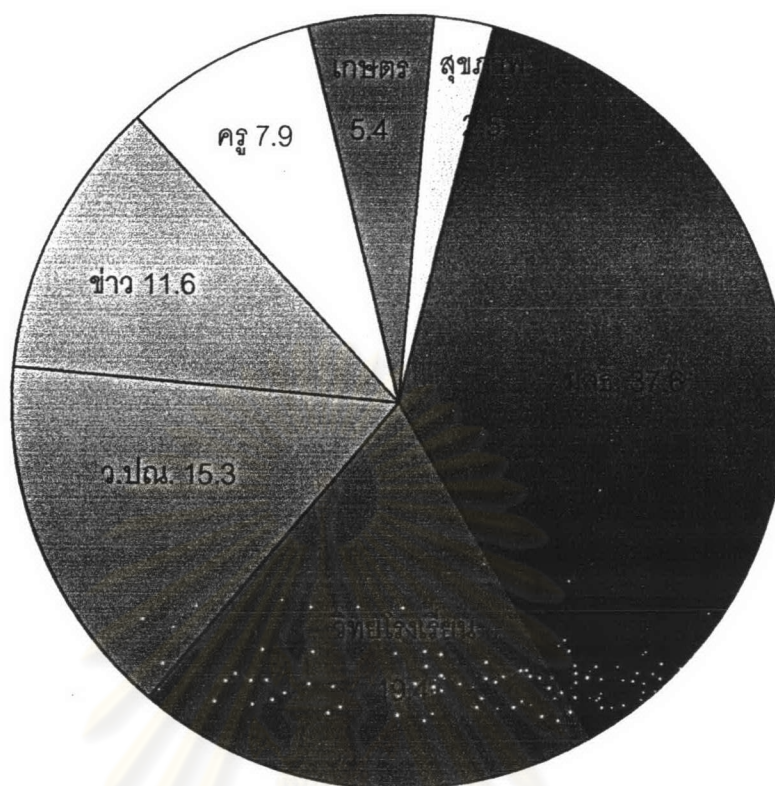
06.00 – 07.00 น. /จันทร์-ศุกร์/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

/เสาร์- อาทิตย์/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์

07.00 – 08.00 น. /ทุกวัน/ รายการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

- 08.00 – 09.00 น. /จันทร์-ศุกร์/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
/เสาร์- อาทิตย์/ รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์
- 09.00 – 10.00 น. /จันทร์-ศุกร์/ รายการวิทยุโรงเรียน
/เสาร์/ รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์
/อาทิตย์/ รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์และรายการ
บริการวิทยุโรงเรียน
- 10.00 -12.00 น. /จันทร์-ศุกร์/ รายการวิทยุโรงเรียน
/เสาร์- อาทิตย์/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์
- 12.00 -12.30 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์
- 12.30 -12.50 น. /ทุกวัน/ รายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
- 12.50 -13.00 น. /ทุกวัน/ รายการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
- 13.00 -15.00 น. /จันทร์-ศุกร์/ รายการวิทยุโรงเรียน
/เสาร์- อาทิตย์/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 15.00 -17.00 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 17.00 -17.30 น. /จันทร์ - เสาร์/ รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์
/อาทิตย์/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 17.30 -18.00 น. /ทุกวัน/ รายการส่งเสริมการเกษตร
- 18.00 -19.00 น. /จันทร์ – พุธ – ศุกร์ – อาทิตย์/ รายการเสริมความรู้วิชาชุดครูทาง
วิทยุไปรษณีย์
/อังคาร – พฤหัส – เสาร์/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมมาธิราช
- 19.00 -19.30 น. /ทุกวัน/ รายการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
- 19.30 -19.40 น. /ทุกวัน/ รายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
- 19.40 -20.00 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์
- 20.00 -20.30 น. /ทุกวัน/ รายการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
- 20.30 -21.10 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์
- 21.10 -23.40 น. /ทุกวัน/ รายการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โดยคิดเป็นสัดส่วน และเปอร์เซ็นต์ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1.2

แผนภูมิที่ 1.2 แสดงหน่วยงานผู้ผลิตรายการออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย เพื่อการศึกษา พ.ศ. 2528 (กรมประชาสัมพันธ์, 2528)

จากแผนภูมิที่ 1.2 จะเห็นว่า มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบผลิตรายการ
ทั้งหมดจำนวน 7 หน่วยงาน โดยทั้ง 7 หน่วยงานได้รับการจัดสรรเวลาในการออกอากาศต่าง
กันไป คือ

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 37.6 %
รับผิดชอบผลิตรายการเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป และให้บริการด้านการ
แนะแนว ข่าวความเคลื่อนไหว รวมทั้งสรุปเนื้อหาของชุดวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

2. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 19.4% รับผิดชอบ
ผลิตรายการเพื่อเป็นสื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการสอนของครู ช่วยเร่งรัดความสนใจ และ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 15.3% รับผิดชอบผลิตรายการเพื่อประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้มีความรู้ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

4. กรมประชาสัมพันธ์ ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 11.6% รับผิดชอบในการถ่ายทอดข่าว และเหตุการณ์สำคัญต่างๆ แก่ประชาชน

5. กรมการฝึกหัดครู ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 7.9 % รับผิดชอบผลิตรายการเพื่อเป็นการเสริมความรู้ให้แก่ครูประจำการ ในการปรับวุฒิทางการศึกษาให้สูงขึ้น

6. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 5.4 % รับผิดชอบผลิตรายการมุ่งให้ความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร แก่เกษตรกรทั่วไป

7. กระทรวงสาธารณสุข ได้รับการจัดสรรเวลา คิดเป็น 2.5% รับผิดชอบผลิตรายการเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม

หลังจากที่ได้มีการจัดสรรเวลาการกระจายเสียง และดำเนินงานออกอากาศอย่างเป็นทางการแล้ว จึงมีการประเมินผลโครงการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และการสำรวจผลการรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา ในโอกาสต่างๆ และผลการศึกษาพบว่าในระยะแรกนั้น วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง หากแต่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ผลการสำรวจการรับฟังในระยะหลัง กลับพบว่าประชาชนให้ความสนใจรับฟังรายการจากทางสถานีลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคคล้ายๆ กัน คือ ไม่ทราบตารางหรือผังการออกอากาศ สัญญาณไม่ชัดเจน ไม่มีเครื่องรับวิทยุพร้อมจะรับฟัง และปัญหาด้านรูปแบบและองค์ประกอบของการจัดรายการไม่น่าสนใจ

ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้สนับสนุนให้มีการใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 40 ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชนไว้ว่า

“คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพย์สินของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีภาพอย่างเป็นธรรม”

ส่วนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 63 ระบุเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาว่า “รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่นเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

จากสาระของรัฐธรรมนูญมาตราที่ 40 และสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของบทบัญญัติทั้งสองว่า คลื่นความถี่ต้องใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้จะต้องใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างสูงสุด และนำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษาของประชาชน แต่จากผลการประเมินผลโครงการและการสำรวจการรับฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กลับพบว่าถึงแม้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาได้มีการวางนโยบายการผลิตรายการเพื่อการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย และมีพื้นที่ให้บริการกว้างขวางมาก ซึ่งจะเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับบทบัญญัติทั้งสอง แต่ผลปรากฏว่ามีผู้ฟังจำนวนลดน้อยลง ทั้งที่มีการได้มีการดำเนินการบริหารจัดการในลักษณะสถานีวิทยุเครือข่ายโดยกระทรวงศึกษาธิการ และกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่แตกต่างจากสถานีวิทยุศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเดิม จึงทำให้เกิดประเด็นที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่านโยบาย และแผนการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา เป็นอย่างไร และการแสดงบทบาทของสถานีได้ตอบสนองเจตนารมณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างไรบ้าง

ปัญหานำวิจัย

1. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา มีนโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานด้านการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษาอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ และการดำเนินงานด้านการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา

ข้อสันนิษฐาน

ลักษณะการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อศึกษานั้น กำหนดโดยคณะกรรมการบริหารสถานีซึ่งมาจากหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน จึงส่งผลให้การดำเนินการผลิตและการเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา และบทบาทของสถานีมีลักษณะแตกต่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงโดยทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

การทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงบทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา ในปี พ.ศ. 2545 โดยศึกษาถึงนโยบายแผนการดำเนินงานการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ตลอดจนถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์

บทบาท	หมายถึง	การกระทำตามหน้าที่ในการผลิตและการเผยแพร่รายการวิทยุเพื่อการศึกษา
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อการศึกษา	หมายถึง	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อการศึกษา กรมประชาสัมพันธ์ (สวศ.) ซึ่งส่งกระจายเสียงด้วยแม่ข่าย ระบบ A.M 1467 Khz กรุงเทพมหานคร และมีสถานีลูกข่ายอีก 10 สถานี ทั่วประเทศ คือ ขอนแก่น อุบลราชธานี ลำปาง นครสวรรค์ สุราษฎร์ธานี สงขลา กระบี่ จันทบุรี แม่ฮ่องสอน และระนอง
รายการวิทยุเพื่อการศึกษา	หมายถึง	รายการวิทยุเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาเล่าเรียนและความรู้ทั่วไป ของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานด้านการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการวางรูปแบบนโยบายและแผนการดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด
2. เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงาน ด้านการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้เกิดประสิทธิวิภาพมากที่สุด
3. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาอันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาต่อไป
4. เพื่อใช้เป็นฐานในการศึกษาเรื่องสถานีวิทยุกระจายเสียง ในด้านอื่นๆ